

2N D'ESO · ESCR · UNITAT 8

Un treball just

Treball sostenible, contracte, nòmina, escletxa salarial i a qui acudir si no es compleixen els teus drets

8

PER A COMENÇAR

En aquesta unitat aprendràs a...

- Dir què fa sostenible i just un treball.
- Distingir contracte, jornada i conveni, i l'ajuda familiar de l'ocupació.
- Llegir una nòmina: brut, deduccions i líquid.
- Calcular una escletxa salarial.
- Saber a qui acudir si no es complixen els teus drets.

SITUACIÓ DE PARTIDA · CAS FICTICI

Una situació de partida

És març a 2n B de l'IES Ribera Norte de Valdelana. Un dissabte a la vesprada, Hugo ajuda a ordenar papers en la cafeteria dels seus pares. Toño calcula la nòmina de Yolanda, l'ajudant de cuina: el que guanya, el que es descompta i el que costa al bar. Hugo, que ajuda de manera ocasional i sense cobrar, sense horari ni tasques perilloses, fa una pregunta que no esperava fer: per què la seua ajuda en el negoci familiar no equival necessàriament a una ocupació.

❓ **Quines coses fan que un treball et pareixca just? Escriu-ne tres.**

❓ **Quina diferència hi ha entre ajudar un dissabte un familiar i ocupar un lloc amb horari i tasques? Ser menor de 16 anys canvia la resposta?**

❓ **Saps quina diferència hi ha entre el que es guanya i el que es cobra? Intenta explicar-ho amb un exemple.**

MAPA DE LA UNITAT

El que anem a vore

- **8.1** Un treball sostenible
- **8.2** El contracte de treball
- **8.3** La nòmina
- **8.4** Igualtat i escletxa salarial
- **8.5** Els teus drets i qui els defén

Tres coses bàsiques d'un treball

Acord

Horari, tasques i sou.

Seguretat

L'empresa avalua els riscos i els explica.

Descans

Hores de treball que deixen temps per a descansar.

CLAU

Si en falta alguna, el treball deixa de ser just **encara que pague bé**.

Ocupació, voluntariat i ajuda familiar

SITUACIÓ	TRETS
Ocupació	Relació laboral, contracte i nòmina; drets i obligacions laborals
Voluntariat	Lliure i sense remuneració, en programes d'entitats i amb els requisits de la llei
Ajuda familiar ocasional	Ocasional i sense sou: pot no ser relació laboral; es miren els fets

CLAU

En l'**economia submergida** hi ha ocupació sense alta ni cotització: perden la persona, les empreses que complixen i la societat.

Set dades d'un contracte

1. **Tipus**
   Indefinit o de durada determinada.
2. **Durada**
   Fins a quan.
3. **Jornada**
   Quantes hores es treballen.
4. **Període de prova**
   Si es pacta, quant dura.
5. **Categoria**
   El lloc, com a ajudant de cuina.
6. **Salari**
   Quant es cobra, en brut.
7. **Conveni**
   L'acord del sector que millora els mínims.

CLAU

Si falta informació essencial, demana que te la donen **per escrit** abans de signar.

Menys de 16 anys

🚫

No

- Com a regla general, es prohibix l'admissió al treball de menors de setze anys
- Excepció: espectacles públics, amb autorització

VS

✅

Sí, amb límits

- Ajudar la família de tant en tant, sense perill i sense llevar temps d'estudi o descans
- Activitats educatives o de comunitat adequades a l'edat i autoritzades

CLAU

Ser familiar no permet encobrir un treball regular ni saltar-se la **protecció de menors**.

La nòmina de Yolanda

Ajudant de cuina

30 hores a la setmana, 1.200 € bruts al mes. Supòsits: cotització de la persona 6,5 %, IRPF 8 % i cotització de l'empresa 32 %.

1. **Deduccions.** 78,00 + 96,00 = 174,00 €.
2. **Líquid.** 1.200,00 − 174,00 = 1.026,00 €.
3. **Cost per a l'empresa.** 1.200,00 + 384,00 = 1.584,00 €.

✔ **Brut no és net, i a l'empresa li costa més que el brut.**

De cada 100 € que costa Yolanda

Euros de cada 100 € de cost total per a l'empresa (amb arredoniments).

Porcentajes de supuesto, no los de una nómina real.

CLAU

Al bar li costa **1.584,00 €** i ella cobra **1.026,00 €**.

El salari mitjà anual en 2024

Euros a l'any (mitjana, sense ajustar per jornada, sector o contracte).

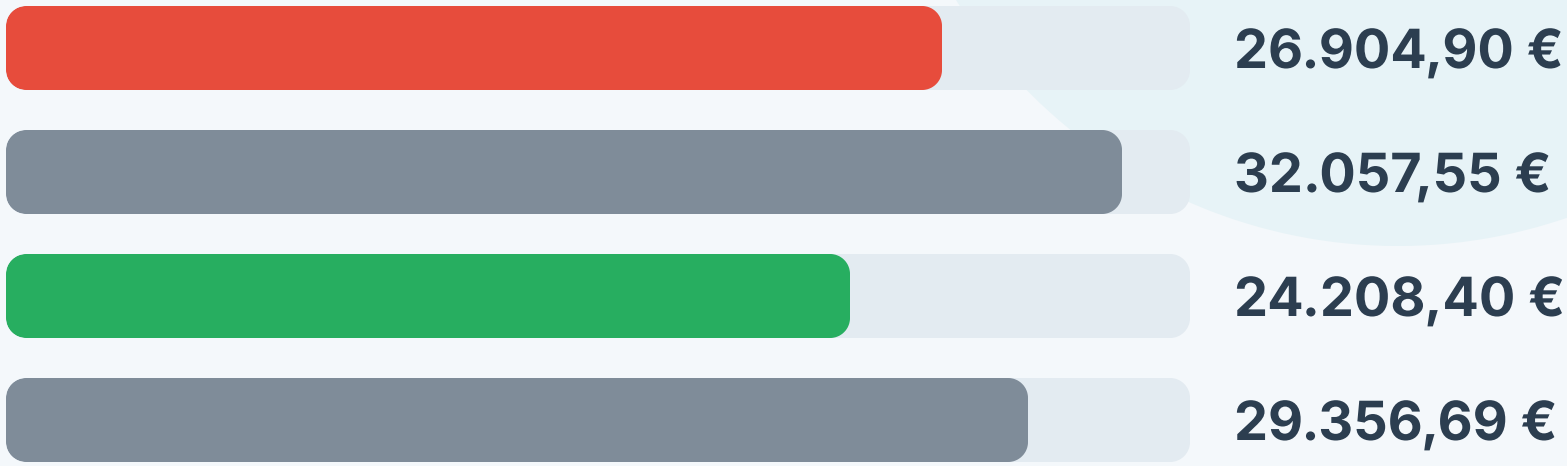

Font: INE, Encuesta Anual de Estructura Salarial, 2024 (consulta: 11/2026). Los porcentajes son cálculo propio.

CLAU

Diferència relativa sense ajustar: **16,1 %** a Espanya i **17,5 %** a la Comunitat Valenciana. No compara llocs iguals: no és «el que cobra menys una dona pel mateix treball».

Quan alguna cosa no quadra

1. **Parlar**
   Amb l'empresa, demanant una explicació.
2. **Guardar proves**
   Contracte, nòmines, horaris i missatges amb data.
3. **Consultar el conveni**
   Sou mínim per categoria i horari.
4. **Demanar ajuda**
   Inspecció de Treball o un sindicat.

CLAU

Les Oficines Emplea orienten sobre ocupació i formació, però **no substituïxen** la Inspecció ni els jutjats.

REPÀS

Idees clau

- **Un treball sostenible.** Condicions, seguretat i descans, economia submergida: qui perd, ocupació, voluntariat i ajuda familiar, teletreball i plataformes.
- **El contracte de treball.** Tipus, jornada, salari, conveni, des dels 16, amb limitacions per a menors, abans dels 16, regla general: no, brut i pagues extra.
- **La nòmina.** Meritaments, deduccions i líquid, brut ≠ líquid, cotització i retenció, cotització de l'empresa a banda: cost major que el brut.
- **Igualtat.** Escletxa de gènere: referència, salari mitjà dels homes, igual treball o d'igual valor, igual retribució, registre retributiu amb mitjanes per sexe, una mitjana no prova discriminació.
- **Els teus drets.** Conveni, Inspecció, sindicats i LABORA, denunciar amb fets i proves, labora orienta; no sanciona.

PER A ACABAR

Per a pensar

1 Un dissabte ajudes en el negoci d'un familiar sense cobrar. Quan seria ajuda familiar ocasional i quan començaria a paréixer-se a una ocupació?

2 Algú diu que paga «1.200 €» a una persona. Què preguntaries per a saber si parla del brut, del líquid o del cost total?

3 Dues persones amb el mateix lloc i la mateixa jornada cobren sous amb un 10,0 % de diferència. Quines causes revisaries i a qui acudiries?

Ara et toca a tu!

Repassa, practica i comprova el que has aprés.

📝 **Resum**

✅ **Test**

👆 **Interactius**

Llibre, presentacions, resums i tests gratuïts a **josesande.com**